

תשורה משמחת הנישואין

של
משה לוי יצחק ורבקה שיחיו
לאופר

יום חמישי, ט"ו תמוז ה'תשע"ב
כפר חב"ד ב', ארץ הקודש

ב"ה.

פְּתַח דְּבַר

הננו מודים מקרב ולב עמוק לכל בני משפחותינו, ידידינו ומכירינו שיחיו, שבאו מקרוב ומרחוק להשתתף בשמחתנו ולברך את הזוג שיחיו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

על יסוד הנהגת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, שחילק למשתתפים בחתונת כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע והרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע "תשורה" מיוחדת שכללה צילום כתבי־יד־קודש של כ"ק אדמו"ר הזקן, מוגשת בזה למשתתפים בשמחתנו תשורה מיוחדת, שנחלקה וסודרה לפי השערים דלהלן.

שער שיחת קודש:

חלק משיחת כ"ק אדמו"ר בעת ביקור כ"ק האדמו"ר מסדיגורא שליט"א בהיכל קדשו, ביום ד' תמוז תש"מ. השיחה הועתקה מחדש מסרט־ההקלטה על־ידי טובי כותבי תורת רבינו, תורגמה ללשון־הקודש ונערכה מחדש בתוספת הערות ומראי־מקומות, על־ידי אבי החתן שי'.

השיחה לא הוגהה על־ידי רבינו, ועריכתה כמו מראי־המקומות שבשולי הינם באחריות הכותבים והעורכים בלבד.

שער כתבי־יד־קודש:

א. ג' מענות בכתב־יד־קודש רבינו. ב. תשובות והגהות רבינו על מכתבו של הרה"ג הרה"ח ר' יוסף הלוי שי' ווינברג, חבר ה"ועד להפצת חסידות".

בשער אגרות קודש יבואו צילומי אגרות־קודש של רבינו ושל המזכירות שלו, לפי סדר כרונולוגי.

יצוין, כי התיקונים שבכתב־יד שעל המכתבים, וכן החתימות שנכתבו בשם המזכיר א. קווינט, שבמדור זה, נכתבו כנראה ע"י רבינו בעצם כתב־יד־קדשו.

בשער תשובות ומענות יבואו תשובות של רבינו, חלקן בעל־פה וחלקן בכתב, בקשר לענינים שונים.

שער "מבית חיינו":

א. יומן־תיאור ממעמד נתינת רבינו את סידורו הק' לאבי החתן טרם חתונתו כנהוג. ב. תיקוני והגהות רבינו ליומן מתשרי תשכ"ג שנכתב ע"י סב החתן הרה"ג הרה"ח ר' טובי' שי' בלוי, רב קהילת אנ"ש בנוה־יעקב ומנהל ביה"ס "בית חנה" בירושלים ת"ו. ג. מכתב מזכירו הנאמן של רבינו, הרה"ג הרה"ח ר' חיים מרדכי אייזיק חדקוב ע"ה, לאחד השלוחים.

בשער "חסידים הראשונים" מתפרסמים לראשונה ג' מכתבים מכתב־ידו של החסיד הנודע הרה"ג הרה"ח ר' אלתר שימחוביץ' ע"ה.

חומר רב־ערך זה, שרובו מתפרסם כאן בפעם הראשונה, נמסר לפרסום ע"י אבי החתן, הרה"ג הרה"ח ר' מרדכי מנשה שי' לאופר, שליח כ"ק אדמו"ר ורבו של רובע י"א באשדוד, וזכות הרבים תלוי בו.

משפחות לאופר־דייטש

י"א סיון ה'תשע"ב

יום נישואי כ"ק הרה"ג הרה"ח המקובל ר' לוי יצחק והרבנית חנה שניאורסאהן הורי כ"ק אדמו"ר

שער
שיחת קודש

בס"ד. (חלק מ)רשימת דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א
 בעת ביקור כ"ק האדמו"ר ר' אברהם יעקב פרידמן מסדיגורא שליט"א
 יום ד' פ' חוקת, ד' תמוז, ה'תשמ"מ

בלתי מוגה

א. כ"ק האדמו"ר מסדיגורא שליט"א: בספה"ק "קדושת אהרן" - ד"ת
 מזקני זצ"ל¹ איתא² שכאשר "סיפרו לפניו שנאמר בכתבי הגאון האלוקי
 בעל התניא והשולחן-ערוך³, אשר המלאך מיכאל אומר לפני השם-יתברך
 שהוא יחזור [=יחזיר] לו כל הבחינות מלאך שנתן לו, רק שיזכה על-כל-
 פנים לציצה אחת שיש לישראל, ענה [=אאזמו"ר זצ"ל] בלשונו הק',
 למה אחז דוקא מצות ציצית, יען אשר בחז"ל איתא⁴ שמיכאל הוא הכהן-
 גדול ולכהן-גדול הותר שעטנז⁵, ולציצית הותר גם-כן שעטנז⁶, לזאת אמר
 להבורא-ברוך-הוא, הלא ממילא הותר לי שעטנז, כי אני כהן-גדול, אם-כן
 תוכל ליתן לי מצות ציצית על-ידי שעטנז".

והוסיף על כך אאמו"ר זצ"ל⁷ - על ביאור זקני (והרי הדברים בבחינת
 "בא זה ולימד על זה")⁸: ציצית היא המצוה הראשונה שמקיימים בבוקר
 - "משכייר בין תכלת לכרתי"⁹, ולכן ביקש המלאך לבחור במצות ציצית.

ונראה לפי עניות דעתי להוסיף בזה על פי מה שאיתא בחז"ל¹⁰ "שקולה
 מצות ציצית כנגד כל מצות שבתורה" וזו הסיבה שמלאך מיכאל חפץ

(1) הרה"צ ר' אהרן פרידמן (י"ב תשרי תרל"ז - י"ט תשרי תרע"ג).

(2) "נובלות חכמה" סעיף יט (ה, ד ואילך).

(3) מאמר כ"ק אדמו"ר הזקן ד"ה להבין מ"ש הבעש"ט ז"ל כו' - נדפס בס' גנזי נסתרות אור ישראל
 ע' מג. מאמרי אדמו"ר הזקן - ענינים ע' ריא-ב. קיצורים והערות על תניא ע' מד (וראה להלן הערה
 11).

(4) הקדמת תיקוני הזהר (יד, א). זח"ג קמה, ריש ע"ב. וראה גם זח"ב קנט, א ובנסמן שם.

(5) לכו"ע, משא"כ ב(אבנט של) כהן הדיוט שיש חולקים בדבר - ראה יומא ו, א (ובפרש"י ותוס' שם
 ד"ה אמר). שם יב, א"ב.

(6) יבמות ד, רע"א ואילך. - וראה לקו"ש חל"ו שיחה ב' לפרשת תצוה (ע' 153 ואילך). וש"נ.

(7) הרה"צ ר' מרדכי שלום יוסף פרידמן (י"ז כסלו תרנ"ז - כ"ט ניסן תשל"ט).

(8) לשון חז"ל - קידושין ד, א. זבחים פב, ב.

(9) ברכות ט, ב (במשנה).

(10) מנחות מג, ב. שבועות כט, א. נדרים כה, א. וראה ספרי ופסיקתא זוטרתיה שלח טו, לט: כל המקיים
 מצות ציצית כאילו קיים כל התורה כולה.

במצות ציצית דוקא מכיון שעל ידה יהיו לו בתור מלאך זכויות כל תרי"ג המצוות.

אשמח לשמוע מכ"ק אדמו"ר שליט"א ביאור נוסף - או עכ"פ תוספת טעם לענין זה!

ב. כ"ק אדמו"ר שליט"א: בביאור ענין זה ש"מלאך מיכאל . . הי' נותן כל עבודתו והשגתו באלקות אפילו רק עבור ציצית אחת"י והטעם שתפס לדוגמא מצות ציצית דוקא - יש לומר (וכמדומה הדברים נדפסו (בחלקם עכ"פ) (כבר¹²) משום שבפועל מצינו שמלאך מחמיר ומקפיד במצות ציצית דוקא:

הגמרא אומרת¹³ שאף-על-פי שעל-פי דין, הלבוש "סדינא (פשתן¹⁴) בקייטא" פטור ממצות ציצית, מכל מקום מלאך מקפיד על כך ואף מעניש על כך ("דמלאכא אשכחי' לרב קטינא דמיכסי סדינא (דלא הוה לי' ציצית כדאמרינן לעיל¹⁵ משום כסות לילה) אמר לי' קטינא קטינא סדינא בקייטא וסרבלא (כגון אותן שלנו שהן עגולין ואין לה אלא שני כנפים [למטה] דפטורה מציצית) בסיתא, ציצית של תכלת מה תהא עלי', אמר לי' ענשיתו אעשה, אמר לי' בזמן דאיכא ריתחא ענשינן").

והשייכות המיוחדת בין מלאכים למצות ציצית היא, מכיון (שחלק ממצות ציצית הוא התכלת) שעלי' אמרו¹⁶ "שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד כו'" וכסא הכבוד נישא על המרכבה והמלאכים¹⁷.

ועל פי זה יובן גם דיוק הלשון "ציצה אחת" (ולא "מצות ציצית", "ציצית" סתם וכיו"ב):

(11) כתר שם טוב השלם (הוצאת קה"ת תשס"ד) הוספות סרל"א. וש"נ.

(12) בהבא להלן - ראה גם הערת כ"ק אדמו"ר בקיצורים והערות על תניא ע' קמט. נדפסה גם בלקו"ש חיי"ג ע' 198. (כש"ט שם בשוה"ג).

(13) מנחות מא, א (ובפרש"י). וראה גם שיחת י"ט כסלו תש"כ (תו"מ התועדויות חכ"ז ע' 186).

(14) ראה פרש"י ד"ה סדין - שם מ, רע"א.

(15) שם מ, ב.

(16) מנחות מג, ב. סוטה יז, א. חולין פט, א. וראה גם במדב"ר פי"ד, י. מדרש תהלים (שוחר טוב) פ"צ. ילקוט שמעוני תהלים רמז תתמא.

(17) ראה יחזקאל א, כו. וראה במדב"ר פ"ב, י: כשם שברא הקב"ה ד' רוחות העולם כך סיבב לכסאו ד' מלאכים כו'.

ארבעת הדגלים שבמרכבה דלמעלה הם כנגד ד' הציציות¹⁸, וכיון שד' הדגלים הם: מיכאל גבריאל רפאל ונוריאל¹⁹ – נמצא, איפוא, שלמלאך מיכאל ישנה שייכות לציצה אחת בלבד, "מיכאל מימין"²⁰ (אף שגדולה מעלת הימין, שכן "כל הגוף נכלל בימין"²¹).

ג. בלשון זו – "ציצה אחת" – ישנו דיוק נוסף:

על פי דין אי-אפשר לצאת ידי חובת מצות ציצית ב"ציצה אחת", אם אין את כל ארבע הציציות, לציצה אחת אין כל משמעות²². מהו, אם כן, הענין המיוחד ב"ציצה אחת"?

[כ"ק האדמו"ר מסדיגורא שליט"א אמר שאולי הכוונה היא אכן ל"פתיל תכלת"²³, וכ"ק אדמו"ר שליט"א השיב שקשה לפרש כן את הלשון "ציצה אחת"].

ויש לומר הביאור בזה, ובהקדים:

למרות שלכאורה מלאך אינו זקוק לשום הכוונה ("בְּאוֹרְעֵנִישׁין"), ובפרט "מיכאל כהן גדול"²⁴, הנה לפועל מצינו במדרש²⁵ שמפרש הכתוב "עושה שלום במרומיו"²⁶ על "מיכאל מימין" ו"גבריאל משמאל", שר של מים ושר של אש²⁶, הזקוקים לכך שהקב"ה יעשה שלום ביניהם ("ואין מכבים זה את זה").

כיצד היא הדרך לעשות שלום ביניהם? – כאשר גורמים לכך שכל ציצה מכירה בכך שהיא כשלעצמה אינה מצוה כלל, ורק כשאר הציציות מצטרפות אלי' – נעשית היא (חלק ממצות) ציצית, ובעניננו: כשמלאך

18) ראה מאורי אור אות ד סכ"ז. אוה"ת שלח ע' תקנו. וש"נ.

19) במדב"ר שם (ושם אוריאל במקום נוריאל, וראה ס' הערכים-חב"ד ערך אוריאל (ביחס לנוריאל) שבכללות הם ענין אחד (כרך ד' עמ' רנד)). זח"ג ריו, א. ועוד.

20) לשון הפיוט בתפלת מנחה דיוהכ"פ: "מיכאל מימין מהלל". זח"ג קיח, ב. וראה גם פדר"א פ"ד. הנסמן בפ"י מהר"ו לדב"ר פ"ה, יב.

21) תניא אגה"ק סי' לב (קנג, ריש ע"א).

22) ראה רמב"ם הל' ציצית פ"א ה"ה. שו"ע אדה"ז סימן יג ס"א.

23) לשון הכתוב – שלח טו, לח.

24) תנחומא ויגש ו. ילקוט שמעוני וארא רמז קפו. וראה גם במדב"ר פי"ב, ח. דב"ר פ"ה, יב. וש"נ. זח"א בהשמטות רסג, א (מספר הבהיר). אגה"ק סי"ב.

25) איוב כה, ב.

26) ראה פסחים קיח, א.

מיכאל מרגיש שהוא זקוק לגבריאאל, לרפאל ולנוריאאל, ורק כאשר הם כולם יחדיו אזי ממלא הוא את תפקידו, אזי נפעל "עושה שלום במרומיו" בתכלית השלימות.

ד. ויש לבאר ענין זה (שנתבאר בנוגע לעבודת המלאכים) גם בנוגע לעבודתם של בני ישראל

- וכפי שמצינו במדרש²⁷ שהד' דגלים במחנה ישראל ניתנו בעקבות הד' דגלים של המלאכים²⁸, ובלשון המדרש "בשעה שירד הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים כו' והיו כולם דגלים דגלים כו' כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים דגלים התחילו מתאווים לדגלים כו' אמר להם הקב"ה מה נתאויתם לעשות דגלים חייכם שאני ממלא משאלותיכם כו' מיד הודיע הקב"ה אותם לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו" -

ועל-פי-זה יתווסף ביאור במה שנקט מלאך מיכאל דוקא, כדלקמן (ס"ו).

ה. ובהקדמה - שענין זה קשור במצוות אהבת ישראל (ענין שהנני עוסק בו בלהט²⁹) שיש בה תוקף מיוחד דוקא עתה בתקופה זו:

איתא במסכת יומא³⁰ שביהמ"ק נחרב מפני שנאת חנם, וכיון שאנו נמצאים כבר ב"עקבתא דמשיחא" יש להוסיף ולהשתדל במיוחד לזרוז את ביאת המשיח. ההשתדלות הראשונה צריכה להיות, איפוא, לבטל את סיבת הגלות ("מפני חטאינו" שגרמה ל"גלינו מארצנו"³¹) שהיא, כאמור, שנאת חנם.

כיצד מבטלים את השנאת חנם? - הרי זה על-ידי - על-דרך "זה לעומת זה"³² - אהבת חנם³³.

27) במדב"ר פ"ב, ג.

28) כ"ק אדמו"ר שליט"א העיר, שהד' דגלים שבמחנה ישראל היו בד' הצדדים, בדיוק כשם שארבע הציציות הן בארבע כנפות הבגד.

29) ראה שיחת ח"י אלול תשל"ו. ובכ"מ.

30) ט, ב. ובחדא"ג מהרש"א שם ד"ה לא נתגלה. וראה גיטין נוה, סע"ב ואילך. לקו"ת מטות פו, ב. וראה ניצוצי אורות לזח"ב קצ, ב.

31) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.

32) לשון התניא רפ"ו - ע"פ קהלת ז, יד.

33) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 598.

ו. ועל-זה היא ההוראה המיוחדת מעבודתו של מלאך מיכאל, שענינו הוא "מיכאל מימין", מדת האהבה, אהבת ישראל.

ובזה גופא – שתי קצוות (המרומזות בלשון "ציצה אחת"):

מחד גיסא ישנה ההדגשה שמוכרחים את אותה "ציצה אחת" ובלעדי שְלוש הציציות הנותרות אינן יכולות לפעול דבר.

מאידך, יש לדעת כי היא אינה אלא אחת, והיא זקוקה לצירופן של שלוש האחרות.

ובאותיות פשוטות יותר:

כאשר ישנו יהודי הטוען שהוא "כהן גדול" המקריב קרבנות על ה"מזבח שלמעלה" לפני הקב"ה עצמו [על-דרך ובדוגמת עבודתו של מלאך מיכאל³⁴] – יש להשפיע עליו שלא יסתפק בכך שעבודתו היא בדרגא זו, אלא שישפיע גם על יהודי פשוט שיניח תפילין, או אף שיתחיל ללמוד עמו את אותיות האל"ף בי"ת.

והדרך לכך היא:

יש לגשת לאותו יהודי ולהסביר לו תחילה את גודל מעלתו, שהוא אכן "כהן גדול" המקריב בכל יום תמידין של בוקר ותמידין של ערב (כדאיתא בתנא דבי אליהו³⁵).

לאחר-מכן יש להסביר לו, שהן אמת שיש לו את כל המעלות האמורות, אמנם למרות זאת אין הוא אלא "ציצה אחת" בלבד מארבע הציציות, ולשם כך – שתהא מצות ציצית כדבעי – הוא מוכרח להגיע לשלושה יהודים נוספים לכל-הפחות.

ז. ועל-דרך-זה מצינו גם במצות נטילת ד' מינים:

את הברכה מברכים על הלולב דוקא ("על נטילת לולב"), "לפי שהלולב גבוה מכולן"³⁶.

(34) מדרש – הובא בט"ז אר"ח סי' קל.

(35) רבא (פ"ט, יא): ואפילו הוא ישראל, הוא ראוי להיות עולה על-גבי המזבח כאילו הוא כהן גדול כו'.

(36) לשון אדמו"ר הזקן בשו"ע שלו סו"ס תרנא (מסוכה לו, ב) – נת' בלק"ש ח"ד ע' 1160 ואילך.

אמנם מתי ניתן לקיים בו את המצוה ולנענעו? רק כאשר מצטרפים אליו שלוש המינים האחרים³⁷, כלומר: אפילו הלולב שדרגתו גבוהה ביותר, זקוק גם הוא למין הערבה, המין הנחות ביותר³⁸.

כ"ק האדמו"ר מסדיגורא שליט"א: אפשר לומר שזהו גם הרמז בכך שאוגדים את שלוש המינים יחד³⁹ ומנענעים אותם (בצירוף עם האתרוג⁴⁰) ביחד.

*

ח. בהמשך לזה דובר ע"ד הא דאיתא בגמרא⁴¹ "חביבין ישראל שסיבבן הקב"ה במצות, תפילין בראשיהן ותפילין בזרועותיהן וציצית בכגדיהן ומזוזה לפתחיהן, ועליהן אמר דוד⁴² שבע ביום (תפילין בראש ובזרוע הרי שתיים, וארבע ציציות ומזוזה הרי שבע) הללתיך על משפטי צדקך כו'. רבי אליעזר בן יעקב אומר כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בכגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיזוק (מכל וכל עומד בחזקה) שלא יחטא שנאמר⁴³ והחוט המשולש (תפילין וציצית ומזוזה) לא במהרה ינתק, ואומר⁴⁴ חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם" (והביא הרמב"ם דברים אלו בסיום הלכות מזוזה⁴⁵ בשינויים, ומהם שהשמיט הפסוק "והחוט המשולש גו").

וכן בענין הדלקת נרות חנוכה איתא בשאלתות⁴⁶ "מזוזה בימין ונר חנוכה משמאל ובעל הבית בטלית מצויצת ביניהון" ובשול"ת מהרי"ל⁴⁷

(37) ראה רמב"ם הל' לולב פ"ז ה"ה.

(38) ראה ויק"ר פ"ל, יב שד' המינים רומזים על כל הסוגים שבבני"ו ו"יוקשרו כולם אגודה אחת כו". וראה לקו"ש חכ"ב ס"ע 134 ואילך.

- כ"ק אדמו"ר שליט"א ציין שהוא מדגיש ענין זה לגבי המדובר לעיל בתחילת הפגישה (נרפס בבצל החכמה ע' 89) אודות שלילת הקא-סלקא-דעתן אודות עזיבת תל-אביב...

(39) שו"ע אדה"ז שם ס"ב.

(40) באופן המבואר בשו"ע - שם ס"א. ובסידור אדה"ז: ובמקום סיום הלולב והדס וערבה יחבר האתרוג עם הלולב (ומקורו בפע"ח שער הלולב פ"ב. משנת חסידים מסכת סוכה פ"ה מ"ב).

(41) מנחות מג, ב (ובפרש"י).

(42) תהלים קיט, קסד.

(43) קהלת ד, יב.

(44) תהלים לד, ח.

(45) פ"ו הי"ג. - דברי הרמב"ם נתבארו בארוכה בלקו"ש חכ"ט ע' 61 ואילך.

(46) שאלתות פרשת וישלח שאלתא כו.

(47) סי' מ.

הוסיף: "לקיים החוט המשולש לא במהרה ינתק, פירוש חוט ציצית בין שניהם".

ולכאורה נדרש ביאור: הרי בפסוק מדובר על "חוט משולש" שלשה דברים בגוף אחד, וכיצד לומדים מזה על ג' ענינים נפרדים?
ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אפשר לחתום נושא זה בתורת הרב המגיד ממעזריטש⁴⁸ עה"פ⁴⁹ ושמתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם "דכלל הוא בכל המצוות מעשיות. . . דרך משל ציצית, כשהן חוטין אין בהם חיות, ר"ל הקדושה העליונה, רק ענין המצוה כשהוא עושה הוא מקשר כל המדריגות עד העשי', המחשבה והדיבור והעובדא מתקשרים זה עם זה ושורה על הציצית כל ההלכות ציצית וכל הפרשיות ציצית שבתורה ועל-דרך-זה בכל המצוות. . . אשר יעשה אותם וחי בהם, רצה לומר על-ידי-זה נמשך החיות העליונים בהם".

- וביאור הדברים במילים פשוטות:

בשעה שיהודי מקיים מצוה הרי הוא מחיה את המצוה: כאשר ישנה טלית עם ציצית, תפילין או מזוזה המונחים על השולחן - הרי כל אלו אינם אלא דומם; אמנם כאשר יהודי מברך ומקיים את המצוה - נמשך חיות (חיוניות) בחוטי הציצית ובקלף התפילין, כלומר, הדבר נפעל דוקא ע"י אדם המניח תפילין ("תפילין בראשיהן ותפילין בזרועותיהן") או הלוכש ציצית ("וציצית בבגדיהן") או כשהוא קובע מזוזה בביתו ("ומזוזה לפתחיהן"),

וכל זה מפני שהחיות (החיוניות) נמשכת מאותו מקור, מאותו יהודי המקיים את המצוה - לכן נמשך הדבר בכל השלושה.

שכן, אם זה "חי" - צריך הדבר להיות קשור עם המקור המחיה אותו - וממילא, החיות שבציצית, והחיות שבמזוזה - קשורים. וכאשר הם כולם באותו מקום - הרי זה בבחינת "והחוט המשולש".

ויש לקשר זה (הביאור על "וחי בהם" - החיוניות שבמצוה) עם המסופר

48) לקוטי אמרים סרכ"ז (נה, א). אור תורה פ' אחרי (לה, ג'ד).

49) אחרי יח, ח.

ב"שבחי הבעל שם טוב"⁵⁰ שכאשר הבעש"ט לבש ציצית - התנועעו חוטי הציצית, וכך ראו אצלו בפועל איך "חוטים חיים"⁵¹.

* * *

(50) ראה ספר דברי שלום (קוידנוב) פ' תבוא - הובא בספר בעש"ט עה"ת פרשת שלח אותה (ח"ב ע' קלב).

(51) וראה שיחות ש"פ נשא וש"פ תבוא תש"מ. י"ב ניסן תשמ"א. אחש"פ תשמ"ו (התוועדויות תשמ"ו כרך ג' ע' 154). ט' סיון תנש"א (התוועדויות תנש"א כרך ג' ע' 305 הערה 141). מאמר ד"ה כי תבוא תשד"מ (התוועדויות תשד"מ כרך ד' ע' 2536).

שער
כתב-יד
קודש

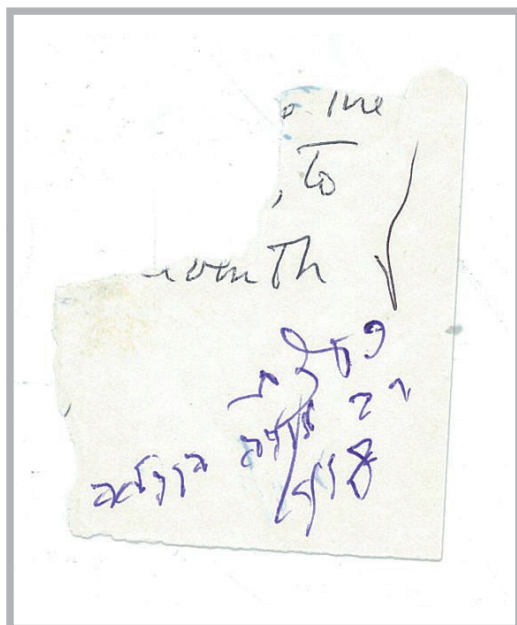

"ונהנין ממנו עצה ותושיי"

מכל קצוות תבל פנו אלפי איש מדי יום ביומו במכתבים אל רבינו. מי בשאלה, מי בבקשת ברכה, ומי בבקשת עצה. לרבים מהם טרח הרבי להשיב בפרטות במכתביו, שרבים מהם נדפסו ויודפסו עוד בסדרה המופלאה "אגרות קודש". אולם בשנים המאוחרות יותר, נוצר אופן חדש בצורת תשובותיו של הרבי, לא בצורת מכתב ארוך כמקדם, כי אם ב"צעטלאך" [=פתקאות]. לאמור: על גליון מכתבו של השואל הי' הרבי מסמן ומציין מלים ספורות, שבהם התשובה לשואל.

לפנינו ג' פתקאות של רבינו שנכתבו כנראה בתחילת שנות המ"ם, תשובות לשואלים.

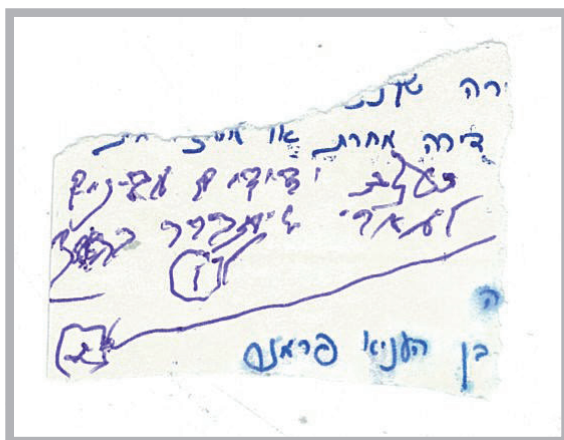
.א.

כעצת רב
מורה הוראה
בפועל

*

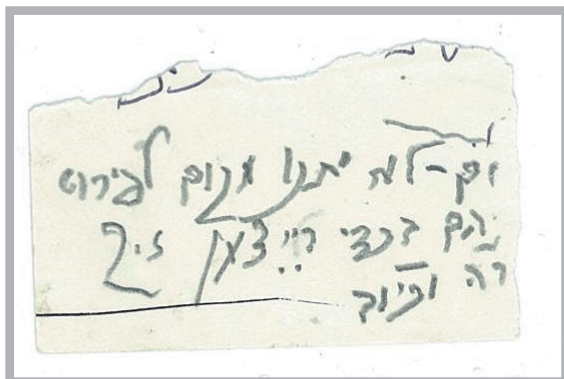
ב.

כעצת ידידים
מבנים לאחר
שיתברר (1)

*

ג.

..ים - לא יתנו
מקום לפירוש ...
.. הם בכדי
[=לגרות] רייצען זיך
..ר"ה וכיו"ב

* * *

"ותורה יבקשו מפיהו"

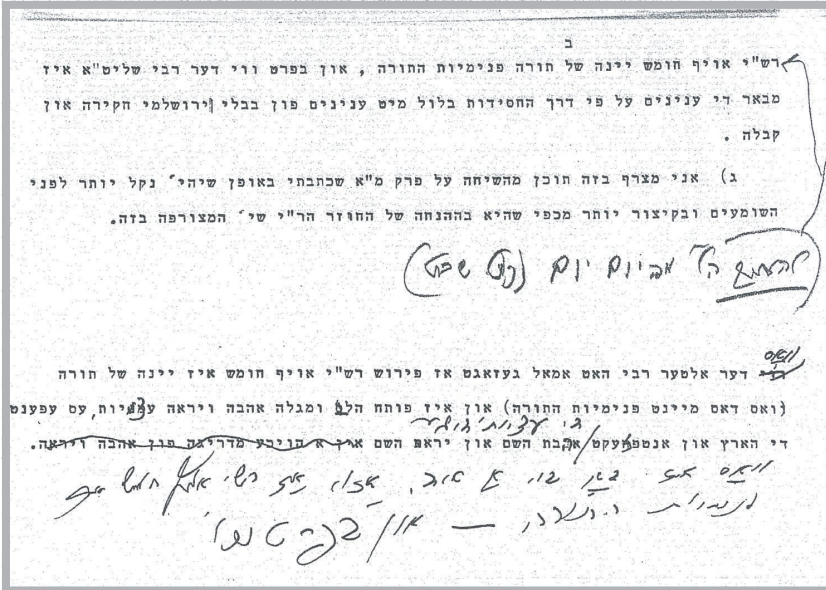
ב"ה כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בהיות שכלל הלילות יותר ארוכים ובפרט אחד שיחליפו אח השעונים, יהי' זמן להכין בע"ה בכתב מה יוצים למסור מהשיחות קדש, ולטטר יותר הענינים, ע"כ אשאל בזה שאלה כלליה איך לעשות אם לחת הוכן הענין משיחה אחת, אשר אף שאין מוסרים הענין לכל פרטיו אבל הענין בכללותו נמסר, או יותר טוב למסור נקודה מאיזה שיחות אף שלא יספיק הזמן למסור ענין אחד באופן הג"ל.

ולדוגמא הגה במוש"ק העבר חשבתי למסור חוכן השיחה הראשונה ההוראה מיס דורשים וכו' ולחת עכ"פ קצת מהשיחה השני' אשר הי' בזה ענין של פועל נגד ענינים של מותרות וכו' (ואגב בדברי המשל לפני נשי חב"ד הגה אחר שמסרתי מהשיחה דשמחת תורה עבורן, ואחר ^{התורה} בענין שבק חיים לכל כו' שהואיל כ"ק לדבר בשבת/משיחה, דברתי מענין חנה ופנינה הוכן משיחה שמחת תורה תשכ"ד, וההליכה באורחיה כענין זה היפך אופן של פנינה וכו' והזכרתי מהשיחה דשבת העבר נידון זה) אבל לפועל לא הספיק לי הזמן ולא הזכרתי כלל מהשיחה השני', וכאשר יש זמן להכין בכתב שאז יכולים לחשוב בדיוק כמה זמן יקח אז יכולים לבחור באחד מב' אופנים הנ"ל. ^{אם יקחו את קשר וכו' ביום יקחו קצת ואין להעיר שיש להם קצת ימים ואין להשימוש שם}

(ב) ^{אולי כדאי} למסור במוש"ק הבעל לפני מסירת השיחות הדברים דלהלן? ¹⁶ ווי באוראוס אין דער פון דעם רבין שליט"א צו ריידען שיחות קדש און מאמרי חסידות ¹⁶ שבת מברכים ביי פארבריינגענעם און אין געוויסע זעמנים ווי יום טוב אדער יומא דפגרא אדער צוליעב געוויסע געלעגענהייטען ווי ווען עס קומט א גרופע פון אורחים חשובים א.ד.ג. היי-יאר ווי עס ווייזט אויס וועט דער רבי שליט"א בע"ה ²¹⁰ געדיגט שבת ארויסקומען צום עולם האלב נאך איינס בייטאג ^{אין} ריידען שיחות קדש און ענינים פון מאמרי חסידות, און ווי עס ווייזט אויס פון דעם אופן, אז דאס איז כמו ווי א שביעות לימוד ברבים לעילוי נשמתה פון די רביצין די מוטער פון דעם רבין שליט"א הרבנית הצדקניה נ"ע. ^{אין דער לימוד איז וואס דער רבי שליט"א האלענדיג א גרויסע ספר איז מ'זאל זיך שפירן}

מבאר א פסוק חומש מיט דעם פירוש רש"י וואס אויף איהם על פי דרך החסידות און נעמט פון דעם ארויס א הוראה אין עבודת השם און אין ענין פון התעוררות, וואס דער לימוד אין דעם אופן איז ^{אין} תורה שבכתב צוזאמען מיט תורה שבעל פה, וייל רש"י איז דאך מדרשי רז"ל על התורה וואס דאס איז תורה שבעל פה. ^{אויך עס איז נגלה דתורה און פנימיות התורה ווייל די מדרשי חז"ל פון רש"י זיינען דאך נגלה דתורה, און ווי דער רבי שליט"א האט פאריגע וואך דערמאנט אין נאמען דעם רבין דער צמת ביהמ"ד}

רקע ופיענוח כתי"ק:

הרה"ח ר' יוסף הלוי שי' ווינברג נהג למסור במוצאי שבת - כחלק משיעורו בתניא ברדיו - תמצית משיחותיו של הרבי בזמן האחרון. לפנינו מכתבו אל הרבי, כנראה מתחילת שנת תשכ"ה.

בחלק הראשון של מכתבו הוא שואל את הרבי מה עדיף, האם למסור נקודות כלליות מהשיחות אף שעל-ידיהן יחסרו פרטים, או שמא עדיף לחזור שיחות מסודרות עם הפרטים, ככל שיתיר הזמן.

הרבי ענה לו על כך בכתי"ק: - לא יגביל את-עצמו בזה. ובכל פעם - יבחר באופן שמשער שימסור בחיות יותר תוכן השיחות דאז

בחלק השני של מכתבו הוא כותב הקדמה אותה ימסור ברדיו, אודות התוועדויות הרבי בשנת תשכ"ה, לעילוי נשמת אמו הרבנית חנה ע"ה, וכמובן - על הדרך המיוחדת של לימוד רש"י על התורה, שהחל הרבי בקשר לכך. על הקדמה זו תיקן הרבי כמה תיקונים. יצוין כי הקדמה זו, כמו השיעור בכלל, נמסרה בשפת היידיש. להלן יועתקו תיקוני הרבי [איתורגמו בתרגום חופשי ללשון-הקודש].

על מה שכתב שבשנה זו יתוועד הרבי בע"ה "יעדער שבת" [=בכל שבת] תיקן הרבי: אויך אין אנדערע שבתים [=גם בשבתות נוספות (מלבד שבת־מברכים ושבתות של יומי דפגרא)].

על הנכתב שזהו לימוד ברבים לעילוי נשמת אמו של הרבי שליט"א, הרבנית הצדקנית נ"ע, הוסיף הרבי את שמה: חנה בת הרב מאיר שלמה, על מה שכתב: "והלימוד הוא באופן שהרבי שליט"א, כשהחומש פתוח לפניו, מבאר פסוק בחומש עם רש"י שעליו - על פי דרך החסידות ומפיק מכך הוראה בעבודת ה' וענין של התעוררות" - תיקן הרבי:

1. במשפט "והלימוד הוא באופן" הוסיף: "הלימוד בכלל הוא באופן".
2. הרבי מחק את המילים "כשהחומש פתוח לפניו".
3. לאחר המילים "מבאר פסוק בחומש" הוסיף הרבי: פון דער סדרה [=מפרשת השבוע].

בתוך המשפט הנכתב בהמשך: "באופן לימוד זה זהו תורה שבכתב יחד עם תורה שבעל פה" הוסיף הרבי: "באופן לימוד זה זהו תורה שבכתב יחד און פאראיינדיגט [=ומתאחדת] עם תורה שבעל פה".

במקור נכתב: "והלימוד זה הוא שילוב של נגלה דתורה ופנימיות התורה, שכן מדרשי חז"ל שרש"י מביאם כפשוטם הם הרי נגלה דתורה, וכפי שהרבי שליט"א הזכיר בשבוע שעבר בשם הרבי ה"צמח צדק" שרש"י על החומש הוא "ינה של תורה" - פנימיות התורה".

1. הרבי תיקן: במשפט "והלימוד זה הוא שילוב" הוסיף הרבי: "והלימוד זה הוא אויך [=גם] שילוב".

2. בנכתב "שכן מדרשי חז"ל שרש"י מביאם כפשוטם הם הרי נגלה דתורה" הוסיף הרבי: "שכן פשט הפסוק און [=ו] מדרשי חז"ל שרש"י מביאם כפשוטם הם הרי נגלה דתורה".

ועל הנאמר שם בשמו של ה"צמח צדק" הורה הרבי: להעתיק הלשון (כט שבט)

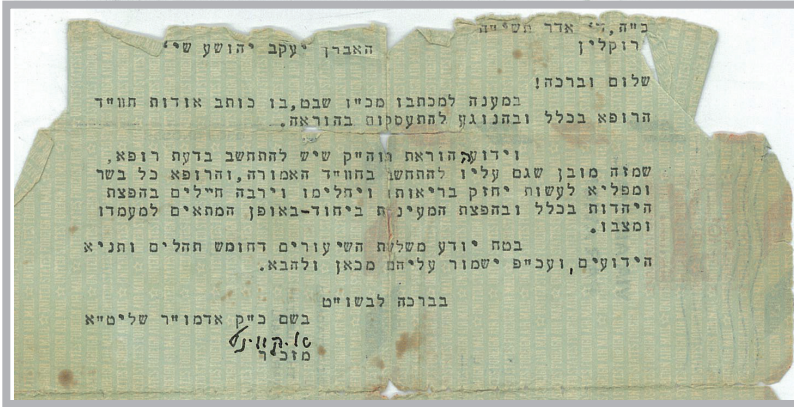

שער
אגרות קודש

1. התחשבות בדעת הרופא

מכתב הרבי לסב החתן, הרה"ח ר' יעקב יהושע שי' לאופר.

ב"ה, י' אדר תשי"ח
ברוקלין

האברך יעקב יהושע שי'
שלום וברכה!

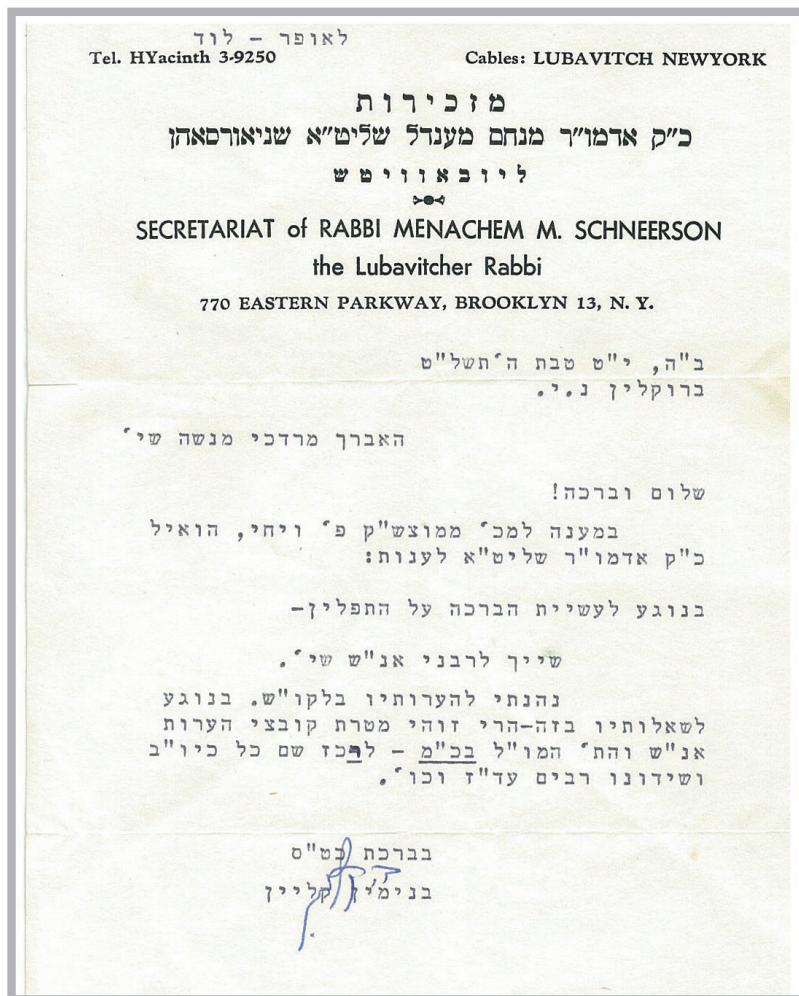
במענה למכתבו מכ"ו שבט, בו כותב אודות חו"ד הרופא בכלל ובהנוגע להתעסקות בהוראה.

וידועה הוראת תוה"ק שיש להתחשב בדעת רופא, שמזה מוכן שגם עליו להתחשב בחו"ד האמורה, והרופא כל בשר ומפליא לעשות יחזק בריאותו ויחלימו וירבה חיילים בהפצת היהדות בכלל ובהפצת המעינות ביחוד-באופן המתאים למעמדו ומצבו.

בברכה לבשו"ט

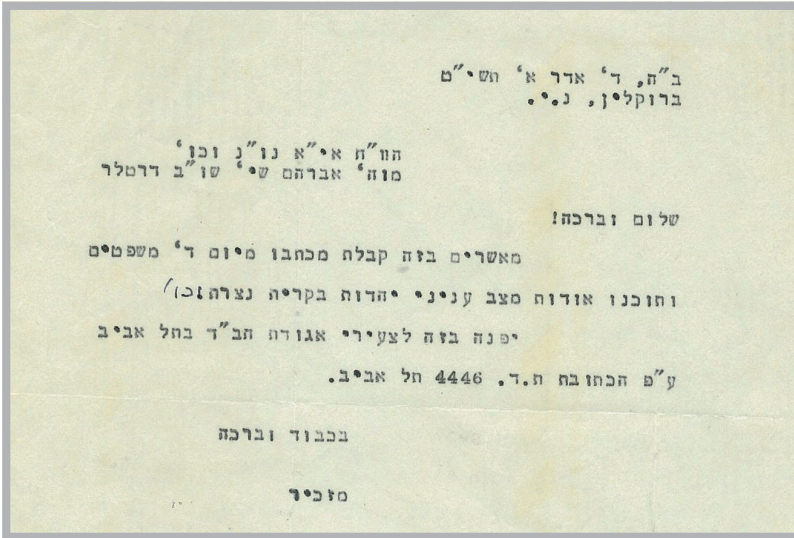
בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
א. קווינט
מזכיר

2. "נהנתי להערותיו בלקוטי שיחות"

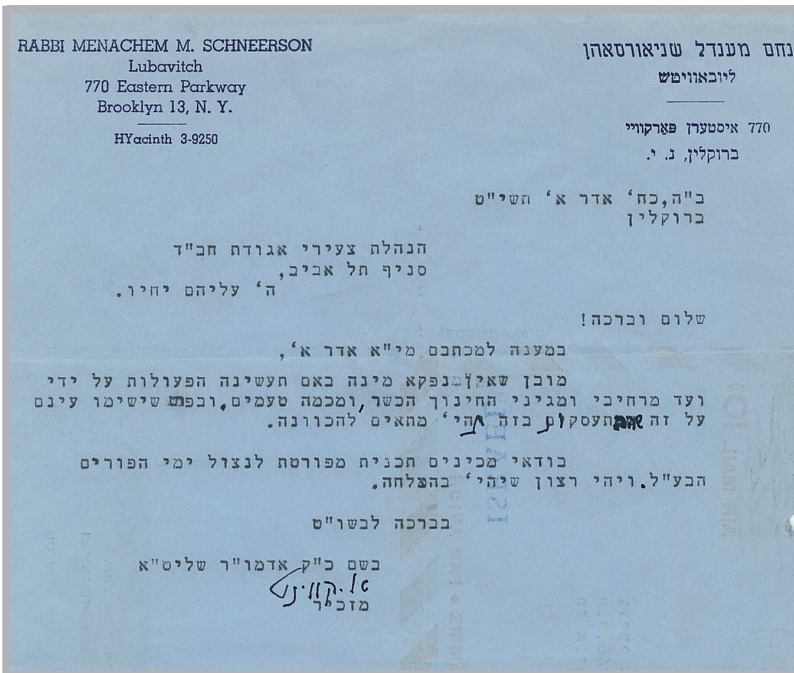

כאשר אבי החתן למד בשיבה-הקטנה בלוד עלה בדעתו לכתוב מכתב לרבינו ובו שאלה שהיתה לדיון אז בשיבה, בנוגע לפתיחת הקשר של תפלין של יד בכל יום, וכן הערות בלקוטי שיחות. על כך קיבל את המענה המיוחד דלהלן.

.3

.4

.5

Tel. HYacinth 3-9250

Cables: LUBAVITCH NEWYOR

מוזכירות
כ"ק אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א שניאורסאהן
ליובאוויטש
>o<

SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
the Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

בי"ה, ד' אלול תשי"ט
ברוקלין

הנהלח צעירי אגודת חב"ד
סניף תל אביב,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מצורף פה מענה כ"ק אדמו"ר
שליט"א לביהכ"נ אשר בנוזחא יפו-ת"ץ
על מכתבם, הנכתב ע"י מר מנשה לוקברניק ש"י
נוזחא א' רח' באר שבע 227, מס' 19

ואל בינתם נשען אם למסור המכתב.
וכן בהנוגע לאופן עמסירה.

ותי"ח על טרחתם בזה ועל ההודעה
מהתוצאות בזה,

בכבוד וברכה לכוחי"ט

מ. ק. ג. י. ז.
המזכיר

.6

אפרגן-דימונה
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 493-9250

מנצח מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש

טה איםפערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ר"ח מנ"א תשל"ט
 ברוקלין, נ.י.

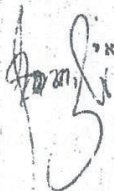
הור"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
 כו" מו"ה יוסף שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכ' ובו בקשת ברכה
 פ"נ מצימצ

ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח
 אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בנוגע לפעולות חב"ד בעירו וכו' יפנה
 לעסקני חב"ד (אגודת חב"ד) שבאה"ק.

בברכה להצלחה בתפקידו האחראי
 ובפרט בהפצת היהדות החומ"צ

.7

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

ז מועדל שניארטאהן
ליובאוויטש
77 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ערב חג השבועות, ה'תשל"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הור"ח אי"א נו"נ כו"
מו"ה בנימין שי"

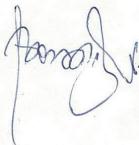
שלום וברכה!
ליום ההולדת נפרט על הכיסוי שלהן גב ע"י חד"ת שהג"ל ב"קובץ מיוחד"
ה"ח על הברכות./וכבר מלתי אמורה בתוה"ק? ואברהם (ה)

מקור הברכות) מברכיך, בברכתו של הקב"ה שתוספתו מרובה על
העיקר.

ולקראת חג השבועות, זמן מהן תורתנו, הבא עלינו ועל כל
ישראל לטובה, הנני בזה להביע ברכתי בלשון הרב, הוא כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבב"מ זי"ע:

לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

בכבוד ובברכת ההג"ה

כיון שחלקה הראשון של האגרת שלפנינו אינו ברור כל צרכו - יועתק להלן.

ב"ה, ערב חג השבועות, ה'תשל"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ כו'

מו"ה בנימין שי'

שלום וברכה !

ת"ח על הברכות ליום ההולדת. ובפרט על הביטוי שלהן גם ע"י חד"ת שהו"ל ב"קובץ מיוחד". וכבר מלתי' אמורה בתוה"ק: ואברכה (ה' מקור הברכות) מברכך, בברכתו של הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר.

ולקראת חג השבועות, זמן מתן תורתנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע ברכתי בלשון הרב, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע:

לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

בכבוד ובברכת החג

[חי"ק]

* * *

(1) הרה"ג . . מו"ה בנימין שי': זילבר, בעמ"ח שו"ת "אז נדברו". אגרת זו נדפסה בס' "יום מלכנו" (קה"ת תשד"מ) ע' 212. ושם בשוליהגליון: אגרת זו נשלחה לכו"כ רבנים וגדו"ת שהתתפו ב"קובץ מיוחד - לחדושי תורה ועניני הלכה - לכבודו ולזכותו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, ירות"ו, ניסן תשל"ז.

תנאים להוצאה לאור כדבעי

Tachnith 3-9250 Cables LUBAVITCH NEWYORK

מזכירות
 כ"ק אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א שניאורסאהן
 ליובאוויטש

SECRETARIAT of RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 the Lubavitcher Rabbi
 770 EASTERN PARKWAY, BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה, י"ה מ"ה תש"ג
 ברוקלין

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
 כו"ה אפרים שי' [זא-ג]

שום וברכה!

בהענה להמחביר מימי ס, י"ד מ"ח נידון הו"ל ~~אשר התנה~~
 ' וכו', ובנדו"ד ע"ד ~~המחבר~~

הנה בכלל כדאי להו"ל, אלא

- (1) פשיטא ש"ל הגהה וכו' ועריכה ע"י מומחה.
- (2) זה רק ליקוט מהשיחות ותו לא כלום.
- (3) באם יו"ל - מוכרח הוספה כו"כ פרטים מימי חייו, עכ"פ ע"פ האנציקלופדיות וכו' ב"ב.

הזריות בב"ז חשובה.

בברכה כט"ס
 הרב ח.מ.א. הדקטב

* * *

שער
תשובות
ומענות קודש

"אין דן יחידי"

- מענה על הדפסת "ספר השליחות" -

בשנת תשמ"ה עורר הרה"ת ר' ישראל צבי שי' גליצנשטיין את אבי החתן להוציא לאור את "ספר השליחות". להלן המכתב שנכתב לרבי בקשר לכך, ותשובות הרבי.

ב"ה. י"ב מנ"א תשמ"ה

כ"ק אדמו"ר שליט"א

עפ"י הצעת הרה"ת ר' ישראל צבי שי' גליצנשטיין התחלתי היום לרכז שיחות ומכתבי כ"ק אד"ש בגודל ענין השליחות, ע"מ להו"ל, בעזה"י עד י"ט כסלו הבעל"ט.

אבקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מרדכי מנשה בן צפורה לאופר.

על כך הואיל הרבי לענ'ות:

צ"ל [=צריך להיות] בהתאמה עם קה"ת - כולל בירור האין בזה הכפלה וכו'

באם (1) בסדר - כנהוג בכל כיו"ב [=כיוצא בזה] בטח יצרף אליו קודם הגמר וההו"ל [=וההוצאה לאור] - עוד מבינים בזה ואמרז"ל [=ואמרו רז"ל] אין דן יחידי כו'

אזכיר עה"צ [=על הציון]

”אראנו נפלאות”

- מענות משנת תנש”א -

א.

בשנת תנש”א נסע אבי החתן שי' לרבי. טרם נסיעתו החתים אדמו"רים, רבנים ועסקני ציבור בעיר אשדוד, על מכתב לרבי.

במענה על כך השיב הרבי: בדהמ”ז [=בדיקת המזוזות] דכל המצו”ב [=המצורף בזה] (1) [כאן סומנו שמות החתומים על המכתב].

בנוסח (*) [כוונת הרבי ככל הנראה, להורות למזכירות על צירוף נוסח מענה שגרתי, כנהוג באותן שנים].

ב.

באותו ביקור נלווה אבי החתן לחמיו, סב החתן, שהביא עמו לרבי את המהדורה החדשה של ”כללי רש”י” שיצאה לאור באותו זמן. על מה שכתב לרבי: ”הבאתי אתי... בהתאם להוראת... וכמפורט בפתח דבר” כתב הרבי: ובהוספת וכפליים לתושי'. ועל מה שכתב ”באתי לכאן עם חתני” ענה הרבי: ויהא בשעטומ”צ [=בשעה טובה ומוצלחת].

*

”כדת מה לעשות...”

- תיקון לענין מסויים, מיחידות בהיכל קדשו של רבינו -
קיץ תשי”ד -

(במענה לשאלת עצה וסגולה מכ”ק בקשר לענין מסויים, ענה כ”ק אדמו”ר):

- (1) לחקוק בזכרון ג' פרקים תניא, וכן
- (2) ג' פרקים משניות, ובנוסף -
- (3) המאמר ב'לקוטי תורה' [דיבור המתחיל] ”והדרת פני זקן” (סוף פרשת קדושים)

(4) לבדוק הציצית גם של הטלית קטן: בכל יום, וגם אם ישנן ז' חוטיין הכשרים על-פי דין – מהראוי שתהדרו בזה.
ולהסיח דעת מזה, גם שלא לחשוב בשלילה שבדבר, ויפטר מזה.

*

”ולחיותם ברעב”

- חולה סכרת בצום יום הקדוש -

בימי הסליחות האחרונים של שנת תשמ"ו ספרה אשה יהודי' מפילדלפי' כי בעלה שי', שלעת-עתה אינו שומר תורה-ומצוות כל-כך, אינו צם ביום-הכיפורים, מכיון שהוא חולה - לא-עלינו -בסכרת.

השלית, הרב שניאור זלמן ליפסקר, מסר את הדברים לכ"ק, שהגיב (תוכן הדברים - ולא הלשון ממש, אינו מוגה כלל):

(א) יש להשתדל שיצום ביום-הכיפורים.

(ב) ואם הנ"ל יפרסם זאת בין חבריו היודעים על-דבר מחלתו הנ"ל, ישפיע עליהם הדבר שאף הם יצומו,

(ג) וזה יועיל גם לו עצמו.

*

”מתאים לתקות האב”

- בקשר לשידוך, מענה רבינו מתמוז תשי"ז -

דעתי ע"ד [=על-דבר] ההצעה - הרי ברורה היא בהמענה שמעתיק . . . שי' ג"כ [=גם כן], שתלוי באם יבנו ביתם כמתאים לתקות האב ע"ה.

(1) ראה אגרות-קודש חלק ו' עמ' רב. חלק ז' עמ' שמח.

(2) וכן הי' לפועל שהנ"ל צם והי' בהתעוררות גדולה וכו'.

אם המדובר שיי' יקיים הבטחתו עד"ז [=על-דבר-זה] - יכולים להחליט רק אלו המכירים אותו.

ההשפעה על . . תחי' בדרכי נועם - יכולים להמשיך בה בכיוון המתאים לראייתם את המדובר, ופרטי המצב על אתר.

באם ע"י [=על-ידי] השפעה בדרכי נועם תרצה . . לנסוע לכאן - הרי זה עצמו הוכחה שאינה מעונינת בהנ"ל [=בהנזכר לעיל], ויכולה לנסוע.

* * *

שער
מבית היינו

תיאור מעמד נתינת רבינו את סידורו הק' לאבי החתן טרם חתונתו

ב"ה, יום ראשון ט"ז אייר ה'תשמ"ו.

בלתי מוגה.

כשיצא כ"ק אדמו"ר שליט"א מחדרו הק' הביט על כל-אחד-ואחד מהנוכחים בגן-עדן התחתון (החתן... החתן מ.מ.ל. ו(המיועד להיות חותנו) הר' ט.ב.) ופנה בשאלה:

"ווער האָט חתונה פריער?" [=מי מתחתן קודם?]

(מ.מ.ל. הצביע לעבר החתן הנוסף שעמד שם (שחתונתו נערכת בל"ג בעומר) וכ"ק אד"ש פנה אל החתן הנ"ל, הושיט לו את הסידור, ואמר:)

"זאָלסט אויסבעטן אַלע גוטע זאַכן" [=תבקש את כל הדברים הטובים]

לאחר מכן פנה כ"ק אד"ש לחתן מ.מ.ל. ואמר:

"זאָלסט נעמען דעם סידור און אויכעט אויסבעטן אַלע גוטע זאַכן"
[=קח את הסידור וגם תבקש את כל הדברים הטובים].

(ומיד המשיך:)" זאָל'ן זיין די חתונות [=יהיו החתונות] בשעה טובה ומוצלחת, און אַ [=ו] בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוות".

(פנה והביט להר' ט. ב. ואמר:)" און אַ סאָך נחת פון די קינדער, פון אַלע קינדער" [=והרבה נחת מהילדים, מכל הילדים].

הגהות רבינו על "יומן נסיעת החדש השביעי תשכ"ג ללויבאוויטש"

נסיעתו הראשונה של סב החתן, הרה"ג הרה"ח ר' טובי' שי' בלוי, אל הרבי - היתה לקראת חודש תשרי של שנת תשכ"ג, אז זכה לראות את הרבי לראשונה. בכשרון הכתיבה הייחודי שלו העלה על הכתב "יומן נסיעת החדש השביעי תשכ"ג ללויבאוויטש" שנדפס ב"בטאון חב"ד" (גליונות 20 (כסלר-טבת תשכ"ג) עמ' 13 ואילך; 21 (שבט-ניסן תשכ"ג) עמ' 17 ואילך) ומשם ב"הרבי שלושים שנות נשיאות" (כרך א עמ' 47 ואילך). עובר להדפסה זכינו שהרבי הגי' את היומן כולו. כתב־יד־קדשו של הרבי לא הגיע לידינו לעת־עתה, אולם קיים בידינו רישום תיקוניו של הרבי. להלן יבואו קטעי היומן המקורי, כשבצידם תיקוני הרבי.

1.

ביומן המקורי: מאז קום תנועת החסידות, שאחד מיסודותיה העיקריים הוא ההתקשרות לצדיק רועה האמונה, היתה ההליכה לרבי בצותא חויה מיוחדת, והיותה מקור השראה של שמחה ורגש אלקי למשתתפים בה...
במשפט "שאחד מיסודותיה העיקריים הוא ההתקשרות לצדיק" מחק הרבי את המילה "העיקריים".

2.

במקור: הדבר החיצוני המאפיין את הרבי שליט"א, בולט לעין ומורגש מיד - הוא: זריזות! אין שהיה מיותרת של אלפית הדקה, כל צעדיו ופעולותיו מתנהלים בקצב מסחרר ממש. נראה ברור שכל רגע יקר אצלו ומנוצל מקסימלית למען הקדושה, הטוב והאמת.

הרבי תיקן: במקום "אין שהיה מיותרת של אלפית הדקה" ל"אין שהיה מיותרת של דקה" (המילים "אלפית ה..." נמחקו).

3.

ביומן נכתב (בתיאור התוועדות ערב ר"ה): אח"כ מועלה אל הבמה דוכן-עמוד" המוקדש לתורה ותפלה - כמתנה לרבי של תלמידי ביה"ס למלאכה

בכפר חב"ד, מחלקת הנגרות, - מעשה ידי התלמידים. הרבי מקדיש שיחה מיוחדת לזה, על יסוד סיפור מענין המסופר ע"י הרבי:

כידוע, מהוה התפלה, בדרכי חסידות חב"ד, הזדמנות להתבוננות באלקות גם בתוכן החורג ממובן התפלות השגורות. פעם, אחרי תפלת ראש השנה, שאל "אדמו"ר הזקן" מייסד חסידות חב"ד את בנו שמילא אח"כ את מקומו, רבי דובער הנקרא בפי החסידים "אדמו"ר האמצעי": לאיזה תוכן הקדשת היום את תפלתך? אדמו"ר האמצעי השיב: "וכל קומה לפניך תשתחוה". לשאלה נגדית של אדמו"ר האמצעי על תוכן תפלת אדמו"ר הזקן, השיב האדמו"ר: **מיט"ן שטענדער** (בדוכן התפלה). כלומר: שימת לב למהותו הפנימית של הדוכן עוררה רגשי דבקות לה' באדמו"ר הזקן.

המילים המודגשות נכתבו על-ידי הרבי, והמילים בדוכן התפלה שלאחריהם הוסגרו בסוגריים על-ידי הרבי.

4.

בתיאור התוועדות הרבי בשבת שובה לאחר אמירת המאמר ד"ה "וכל אדם לא יהי באהל מועד גו" נכתב:

עם תום אמירת המאמר הורגשה התפרקות של מתיחות, גם תואר פניו של הרבי הפך לסבר של חדוה ומנגינות חסידיות עליזות החלו להישמע, אמירת "לחיים" מפי החסידים ועניית "לחיים ולברכה" מפי הרבי.

אח"כ סיפר הרבי ("שיחה") שעד לפני ימים מספר היתה המחשבה להשמיע "מאמר" אחר, אלא שזכה ובימים האחרונים הובא לפניו מאה"ק ספר כתב-יד הכולל מאמרי חסידות ושכפי הנראה מתוכנם חוברו ע"י אדמו"ר בעל ה"צמח צדק" (הנשיא השלישי לבית חב"ד) ועובדה זו גרמה להשמעת ה"מאמר" העכשוי שהוא מיוסד על אחד מן המאמרים המופיעים בספר הכת".

את הקטע האחרון שינה הרבי, הנוסח המתוקן:

אח"כ סיפר הרבי ("שיחה") שעד לפני ימים מספר היתה המחשבה להשמיע "מאמר" אחר, אלא שזכה ובימים האחרונים הובא לפניו מאה"ק ספר כתב-יד הכולל מאמרי חסידות ועובדה זו גרמה להשמעת ה"מאמר" העכשוי שהוא מיוסד על אחד מן המאמרים המופיעים בספר הכת", ושכפי הנראה

מסגנונו חובר² ע"י אדמו"ר בעל ה"צמח חדק" (הנשיא השלישי לבית חב"ד).

.5

מנחת ערב יום הכיפורים: לתפלת המנחה מופיע קהל רב. אחר התפלה נדחק הקהל לעבר ד' אמותיו של הרבי. הסיבה: הרבי נוהג לברך את הצבור בעריוכ"פ אחר תפלת המנחה. חלק גדול עולה על ספסלים ושלחנות כדי לזכות ל"עמדת תצפית" נוחה ולראות משם את פני הרבי בעת ברכתו, אלא שלרמז קל מן הרבי, מלווה חיוך דק, חוזרים המשולהבים למקומותיהם, ולעומתם.... עולה הרבי שליט"א בעצמו על שלחן ומתחיל בברכתו....

במשפט: "הרבי נוהג לברך את הצבור בעריוכ"פ אחר תפלת המנחה" החליף הרבי את המילה "נוהג" במילה "נהוג", והוסיף אחרי' את המילה **מאז**, כך שתוקן: "הרבי נהוג מאז לברך את הצבור בעריוכ"פ אחר תפלת המנחה".

.6

על "ברכת התמימים" נכתב כך: לפני שקיעת החמה נכנסים תלמידי הישיבה אל הרבי והוא מברכם, כברכת אב לבניו, בפסוקי התורה של ברכת כהנים ובליווי ברכה משלו, ברכה נרגשת ולבבית, **וז"ל**:... (המילה "וז"ל" נוספה בכת"ק הרבי).

.7

"מארש נפוליון": לפי מנהג חב"ד מושרת בצבור מנגינה עליזה בשם "נפוליון"ס מארש", זהו שיר לכת צרפתי שנתגלגל לחסידי חב"ד, וזכה לעלייתו להיות גגון שמחה בעבודת ה'. המנגינה מושרת כסמל לבטחון במקבל תפלת עמו ישראל ברחמים, שאכן חתם את בניו ונחלתו בספר חיים טובים.

כאן העיר הרבי בכת"ק: **לתקן ע"פ** [=על-פי] **סי'פ** [פ'ר] **הניגונים (במפתח)**.

על-פי זה תוקן, ובמקום המילים "שנתגלגל לחסידי חב"ד" נכתב: שלפי

(1) המילה "מתוכנם" נמחקה ע"י הרבי ובמקומה כתב תיבה זו.
 (2) במקור נכתב: חוברו, ואילו הרבי מחק את הו', כך שנותר: חובר.

מסורת חב"ד שרו אותו צבאות נפוליון בעת כבשו את רוסיה (בשנת תקע"ב) ואדמו"ר הזקן, בעל התניא, כנהו בשם "נגון של נצחון".

*

לחביבותא דמילתא נחתום פרק זה בתיאור ה"מארש" עצמו:

בהחל השירה עומד עדיין הרבי ופניו אל הקיר, ולפתע - מפנה הרבי את פניו לעבר הקהל ומתחיל להורות בידי, בחדוה עילאית, כאות להגברת הקצב. ההתרגשות גוברת והולכת, כל המתפללים תופסים עמדות תצפית על גבי ספסלים, שלחנות וכל מקום נוח להשקיף על משם על הרבי. הצפיפות גדולה, והרבי ממשיך בתנועות ידיו ל"נצח" על מקהלת האלפים האחוזה כולה התרגשות ומגבירה את שירתה לקצב תנועות הידים של הרבי. ולפתע פתאום - עולה הרבי על כסאו ומגביר את תנופות ידיו כשתואר פניו קורן מחדוה קדושה, חדוה אלקית. קהל האלפים יוצא מגדריו, שארית כוחותיו שלאחרי הידים יוצאת בהגברת השירה ובהתרגשות על אנושית. אין מילים המתאימות לתיאור מחוזה בלתי נשכח וכביר זה.

* * *

צילום מכתבו של הרב חדקוב

מרכז לטניני חנוך Merkos Linyonei Chinuch inc.
 CENTRAL ORGANIZATION FOR JEWISH EDUCATION

חתון נשיאות כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש רבי מנחם מנדל שניאורסאהן שליט"א
 מיסודו של כ"ק אדמו"ר רבי יוסף יצחק זצוקללה"ה נביג"מ זי"ע שניאורסאהן מליובאוויטש

ב"ה

ב"ה, י"ב סיון תשל"ט
 ברוקלין, נ.י.

למנהל סניף המל"ח

שלום וברכה!

מוכרחני להזכירו עוד הפעם - ובחוקף - על התחייבותו
 לפני התמנותו כמנהל סניף המל"ח להשדל בפרץ במקומו בהפצת
 ספרי קה"ת ומל"ח בכלל, והשמועסן-טאלקס (וכן גם האידישע
 היים) בפרט.

ובהחווה ביננו הודגש אשר הפעולה הנ"ל היא מהענינים
 שצריכים לתפוס מקומות הכי חשובים בעבודתו.

אבל לדאבוננו הפצת הנ"ל אינה נעשית כלל וכלל כדבעי.
 (לדוגמא אחת, הנה מספר החותמים על השמועסן וטאלקס בהסתייט
 שלו הוא רק 4.)

ואף שידועות לנו טרדותיו במילוי תפקידים חשובים
 אחרים בשטח עבודת המל"ח, איננו יכולים להסכים - וכמודגש
 כבר כמה פעמים - לדחות מפניהם לגמרי את הפצת הספרים וכו'
 הנ"ל.

ולכן הננו לבקש - ואט נחוץ גם לדרוש ממנו בכל
 החוקף - אשר בזמן הכי מוקדם ימציא לנו לכה"פ פ. 1.00 חותמים
 על השמועסן וטאלקס.

בברכה כט"ט

ר' חדקוב

הרב ח.מ.א. חדקוב,
 מנהל

נ.ב. וכסיוע והתחזוקה להאמור לעיל מצו"ב העתק מהמכתב הק'
 מל"ג בעומר הש"ט.

CENTRAL OFFICE: 770 EASTERN PARKWAY
 BROOKLYN, N. Y. 11213
 TELEPHONE: (212) 493-9250/1
 CABLE ADDRESS: HAMELECH, NEW YORK

DEPARTMENTS: PUBLICATIONS • BOOKMOBILE • FARMERS • SERVICEMEN • DAY SCHOOLS • VOCATIONAL SCHOOLS • YOUTH CLUBS — MESIBOS SHABBOS
 STATISTICS AND RESEARCH • EMPLOYMENT BUREAU • CONSULTATION AND INFORMATION • RELIGIOUS RELEASE INSTRUCTION • SUMMER CAMPS

שער
חסידים
הראשונים

על משמרת הקודש

**- שלושה מכתבים ששיגר המשפיע הרה"ח ר' אלתר -
שימחוביץ בתקופה האחרונה לחייו**

"אנכי שמעתי מהוד כ"ק אדמו"ר [אדמו"ר מוהרש"ב] זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אודות ידידי הרה"ח מצויין תלמידי התמימים הרח"א שי' שימחאוויטש שבחים גדולים במהות עצמו ובענין טיב השפעתו בדא"ח ובהדרכה, ואנכי סומך רק עליו ואחרת אין אני חפץ לשמוע... כך כתב כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ביום ד' תמוז תרצ"ו אודות הרה"ח רבי [חיים] אלתר [ניסן שמעון ב"ר יצחק] שימחוביץ (תר"נ - ז' ניסן תרצ"ט). להלן קיצור ראשי פרקים מדברי ימי חייו (עפ"י רשימת הרה"ח ר' יצחק שי' וילהלם - ספרן בספריית כ"ק אדמו"ר - כפי שהתפרסמו ב'היכל הבעש"ט' ניסן תשס"ט עמ' ט-יג):

מקור חוצבו מזרע הגר"א ז"ל והגאון ר' יצחק אלחנן ספקטור ז"ל מקובנא היה דודו של אביו. מטובי התמימים בליובאוויטש; אחד משבעת הבחורים שנשלחו מליובאוויטש לחברון בשנת תער"ב; בין ה"חוזרים" על מאמרי דא"ח של אדמו"ר נ"ע בליובאוויטש.

בשנת תרע"ו נישא למרת רבקה, בתו של המשפיע ר' שלמה זלמן הבלין. לאחר נישואיו ניהל את סניף ישיבת "תומכי תמימים" בשצעדרין. בחורף תרפ"א נתמנה למשפיע ברוסטוב. לפני פסח תרפ"ב נתמנה למשפיע בוורשה. אחר־כך ניהל את ישיבת "תורת אמת" שם שימש והשפיע דא"ח גם כמשפיע לתלמידים ולאנ"ש דירושלים בכלל.

בחתונת כ"ק אדמו"ר והרבנית חיה מושקא תרפ"ט בוורשה השתתף יחד עם תלמידי הישיבה, ואז העלהו כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ על נס בצוותו עליו לחלק 'משקה' לכל אחד מהתלמידים, ואחר־כך פנה אליהם בדברים.

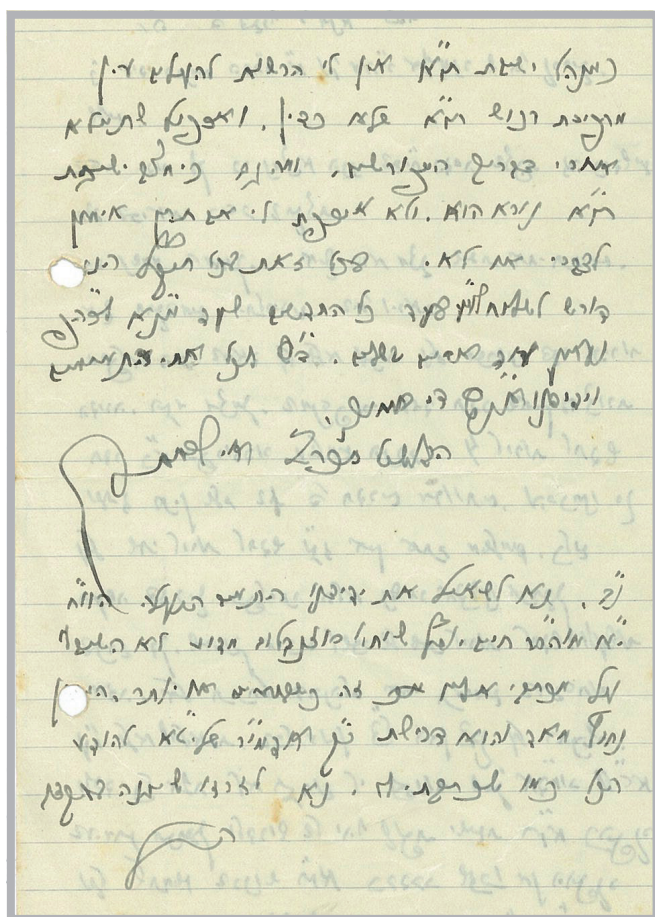
עוד לפני כן סיפר כי "הרמ"ש" עשה עליו רושם עצום בגאונותו ובחסידותו - "הוא מהות בפני עצמו, בנוסף ליחוסו לאדמו"ר ה'צמח צדק".

•

את שלושת המכתבים המתפרסמים כאן כתב ר' אלתר בחדשים האחרונים

לחיו, בשנת תרח"ץ, והם נדפסים כאן לראשונה מכתב־ידו, בתוספת חלוקה ופיסוק לקטעים, ופיענוח אי־אלו ראשי־תיבות.

מבין המכתבים משתקפת דמותו של חסיד מדור קודם, עסקן ושליח ישר ומסור, שכל מעייניו ושאיפותיו למלא את שליחותו באמונה ולהשביע את רצון־קדשו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ. די לציין כי צמד המילים "כ"ק אדמו"ר שליט"א" מופיע בשלושת המכתבים, הקצרים יחסית, למעלה מתריסר פעמים (!). הוא אינו מהסס להשתמש במידת הגבורה כאשר סבור כי זו העת, וממיטת חליו, בשכבו על ערש דווי דואג הוא במסירות רבה למוסד עליו הוא מופקד. דומה כי רבות יש לנו ללמוד ממכתבים אלו על דפוסי הנהגה של חסיד ועסקן נאמן.

תצלום
כתב־ידו של
ר' אלתר

.א.

ב"ה ל"ג בע[ו]מר ירושלים עיה"ק תובכ"א
 כ' ידידי התמים הנעלה הרה"ח ירא-אלקים וכו' מוהר"ר [...] שיחי' [...]]
 שלום.

רק עכשיו קבלתי מכתבך אחרי שתיים עשרה אחה"צ.

מאד הייתי חפץ להיות נוכח על הפתיחה ואם יהי' מה מצדי להביא
 תועלת להצלחת והפרחת [...] לשמחת לבב אדה"ז, ולנחת רוח לכ"ק
 אדמו"ר שליט"א, הייתי רוצה מאד לזכות בזה.

אמנם מה אעשה, יסר יסרני ד'. מחלתי מתגברת בזמן האחרון עד כדי
 כך, שלא השתתפתי בשום התוועדות, בפסח שני, ולא תמול בערב והיום.
 ועומד אני ליסוע בקר[ו]ב לצפת על אי איזו חדשים מחכה הנני להסכמת
 כ"ק אדמו"ר שליט"א בענין זה וד' ישלח דברו וירפאני.

מה מאד אמצא את-עצמי מאושר אם תודיעו לי איך ומה עברה עליכם
 הפתיחה, ואיך הסתדרו הענינים בכלל בגו"ר, אם נעשה כל המוטל עלינו
 מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א בכוונה הרצוי', כלומר כעבודת עבד דוקא בלי
 התחכמות רק טאן וואס מיא הייסט [= עושים מה שמצווים], אין ספק שד'
 יצליח בדינו.

בטח יענה בהקדם, אולי היו איזו מכתבים מכ"ק אדמו"ר שליט"א.

הנני דורש שלום כל אחי התמימים ואנ"ש שיחי ומאחל להם הצלחה
 מרובה בכל אשר אתם בגו"ר

אלתר שימחאוויץ

*

ב.

ב"ה ד' דברים י' מנ"א צפת
כ' ידידי התמימים הרה"ח ירא-אלקים מוהר"ר [...] שיחי' [...].

שלום.

בטח ידוע לך כי נמצא הנני בבי"ח הדסה בצפת זה כחדשיים. מצב
בריאותי הוטב במקצת.

מה נשמע במחנך. איך הוא מצב ישיבת [...]. איך מתקדמים התלמידים
בתו' [רה] ויראה.

מתפלא הנני במאד על שלא ענית על מכתבינו דבר שכירות הדירה. הגע
עצמך, במנטפיוורי בעד חדר שאין לו צורת חדר, כ"א כפרוזדור, משלמים
הנכם 4 לירות לחדש, ובעד בנין שלם בן ד' חדרים מרווחים, והסכמנו רק
על שתי לירות לחדש, וג"ז אין אתם משלמים, כלום תעשה דבריך כפלסתר,
הלא נשמר אצלינו מכתבך בכתב ידך, שהנך מסכים לשכר של שתי לירות
לחדש!

ולעשות חוזה. אל תתחיל בהנהלת [...] בהבטחות ע"מ שלא למלאות,
בכל ענין צ"ל ההן צדק על ההנהלה.

ולבד כל אלה לא תגרום לי לפנות לכ"ק אדמו"ר שליט"א בהעתק
מכתבך ולדרוש בל יהי' קופת ישיבת תו"א כהפקר ובל ישתמשו ברכוש
תו"א כבדבר שזכו מן ההפקר, לא נעים יהי' גם לך להפריע מנוחת כ"ק
אדמו"ר שליט"א בדבר קל ערך כזה. אמנם, כאמור, כמנהל ישיבת תו"א אין
לי הרשות להעלים עין מתפיסת רכוש תו"א שלא כדין.

ואכפול שתמלא אחרי דברים המפורשים, ומה גם כי מצב ישיבת תו"א
נורא הוא. ולא איכפת לי אם תתן אימון לדברי אם לא. בכל זאת בכל תוקף
הנני דורש לשלוח לע"ע בעד כל החדשים שעד מנ"א לכה"פ

[...] עוד אסיים בשלום. ד"ש לכל אחי התמימים וידידינו אנ"ש די
במחנך.

הדוש"ט תכה"י

א. [שימחאוויץ]

נ"ב. נא לשאול את ידידנו התמים הנעלה הו"ח י"א מוהר"ר חיים יוסף רוזנבלום מדוע לא השיב לי על מכתבי אליו זה כשבועיים או יותר. הענין נחוץ מאד והוא דרישת כ"ק אדמו"ר שליט"א להודע הכל כמו שכתבתי לו. נא לזרוז שיענה בהקדם

הנ"ל

*

ג.

ב"ה ג' ואתחנן צפת

כ' ידידי התמים הנעלה הרה"ח י"א מוהר"ר [...] שיחי' [...]

שלום.

מכתבך מעש"ק קבלתי. הנני רואה במכתבך שבאת רק לחדודי בעלמא. הק"ו שלך איך הנני חושד בך שרוצה הנך לזכות מרכוש תו"א כמו מדבר הפקר, ומוכיח אתה ההיפך מזה, כי הלא עובד הנך בלי שום משכורת רק לש"ש ואיך אחשוד שכוונתך לזכות במה.

הנה התשובה פשוטה, לו הייתי חושד בך שרוצה הנך לזכות מה לעצמך הי' צדק בהוכחתך. כי גם משכורת אינך מקבל ואיך תהי' נחשד להרויח עוד עי"ז. אבל כוונתי ג"כ שרוצה הנך לזכות מתו"א לצורך [...], ז"א לש"ש, ובענין של ש"ש קשה להבדיל ולהבחין בין הראוי ובין שאינו ראוי, כי נדמה אשר מאחר שכוונתך לש"ש הכל ראוי ונרצה, והאמת אינו כן.

הגע עצמך, במכתבך כותב הנך בעצמך, שהבנין הוא כדבר שאין לו תובעים כלומר מחלק הנך בין משכורת הפקידים לשכר דירה, ומתמי' הנך, האם עליך לתת להמלמדים או לתורת אמת, ז"א שמצייר הנך אשר תו"א דורשת מאתך נדבה, הלא דורשת מאתך שכר דירה, ולו היית שוכר לך דירה מבעל הבית אחר, האם היית דוחה אותו ג"כ בק"ו זה, האם לתת למלמדים או שכר דירה. ובכך בעצמך הנך כותב לי ששכר הדירה של בנין ישיבת תו"א אין לו תובעים, ואם ישאר לך מהשיריים תתן מה.

ומה שהנך כותב למה לי האיזמים שאכתוב לכ"ק אדמו"ר שליט"א, הנני מבאר לך שאין זאת איום, כ"א לאמיתתו של דבר.

והוא אם הי' ישיבת תו"א דבר שלי בפרט אז בידי גם לוותר, ואם הייתי כותב לך שאם לא תשלם שכר דירה אכתוב לכ"ק אדמו"ר שליט"א, בתור שאנחנו מקושרי כ"ק אדמו"ר שליט"א, והי' נק' זה איום, שהלא בידי לוותר ג"כ.

אמנם בנידון דידן הוא אחרת לגמרי, הלא ישיבת תו"א וכל אשר לה הוא של כ"ק אדמו"ר שליט"א, ואני ממונה הנני מכ"ק אדמו"ר שליט"א בהנהלת הישיבה, ובכך הנאמנות מחייבת לעמוד על מילוי תפקידי, שלא לתת כל א[שר] לתו"א, להיות כדבר שאין לה בעלים.

ואם תמצא לומר, מאחר שתו"א היא של כ"ק שליט"א, מה איכפת לכ"ק שליט"א אם עובר מה מתו"א ל[...]. שהוא ג"כ של כ"ק שליט"א, טעות היא בידך. כי כל סניף וסניף וכל ממונה בסניף ההוא הלא רצון כ"ק אדמו"ר שליט"א שיעבוד הממונה בנאמנות ודיקנות שלא לוותר גם מחלק לחלק.

ועוה"פ הנני כופל שלא כדאי לצער את כ"ק אדמו"ר שליט"א על כל דבר קל, ונא לקיים הבטחתך שאיננה רק הבטחה בעלמא, כ"א שכר דירה אנו דורשים, ולעשות חשבון מהמגיע לנו ולשלוח לנו בהקדם כי גם מצבינו דחוק מאד, ידיך הדוש"ט

א. [שימחאוויץ]

* * *